

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput VIII. Syntaxis pronominum intransitiva

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

Δ Idem Comici vocem Opus ratò³ cum
Accusativo construunt. ut: *Mibi quidem u-*
nam argenti minam⁴ opus est. Plaut. *Puero o-*
pus est cibum.⁵

Hæc de Nominum Syntaxi.

CAPUT VIII.

SYNTAXIS PRONOMINUM

Intransitiva.

REGULA I.

*Quando Possessio vel Actio in aliud signi-
ficatur, utimur Possessivis Pronominibus,
eodè¹ genere, numero, & casu cum re posses-
sa. ut:

Liber meus. Ager tuus. Labores vestri.

Amor meus, i. e. quo ego alios prosequor.

† Quando autem Substantiva significant
partem² aliquam possidentis; Genitivis Pri-
mitivorum utimur. ut: *Parte tamen meliore*
mei super alta perennis Astra ferar. Ovid. *Parte*
mei: non mea, (i. e. Mente seu Fama.) Manus
pars mei est: Non mea. Sed, Fundus est pars
mea: non mei.

Δ NOTA. *Sua manu, Supte manu. Sua*
ipsius manu, pro *Manu propria*, rectè dicitur.
Non autem, *Sua propria manu.* aut, *Sui ipsius*
manu.

REGULA II.

Δ Pronominibus Possessivis adduntur in-
terdum Genitivi¹ Nominum, Pronominum,
S aut

aut Participiorum, qui & ipsi Possessionem significant & declarant. ut:

Nom. *Solius meum peccatum corrigi non potest.*
Cic. lib. 11. Att. ep. 15.

Noster duorum eventus ostendet, utra gens bello sit melior. Liv. lib. 7. ab U.C.

Tuum hominis simplicis peccatus vidimus. Cic. 2. Phil.

2. Pron. De tuo ² ipsius studio conjecturam ceperis.
Cic. pro Mur:

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Aves fetus suos, quum visi sunt adulti, libero caelo, suaq; ipsorum fiducia permittunt. Quintil. 2. 7.

3. *Id maxime decet, quod est suum cuiusque ³ maxime.* Cic. 2. Off.

Part. — Quum mea nemo

Scripta legat, vulgo recitare timentis. Horat. l. 1. Sat. 4.

Sapè rogabis, ut mea defuncta molliter offa cubent. Ovid. l. 1. Amor. el. 8.

4. *Et flesti, & nostros ⁴ vidisti flentis ocellos.*
Ovid.

NOTA. Δ I. Quando Genitivus Participii per Relativum in Verbum mutatur, tunc convenit Relativum Possessorem notans, cum Primitivo Possessivi, quod in Antecedente ponitur. ⁵ ut:

Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istru.
Ovid. 3. Pont. el. 4.

Omnes laudare fortunas meas, qui gnatum haberem tali ingenio prae ditum. Ter. And. 1. 1.

II. In-

Δ II. Interd

SIBI dicitur

Suo sibi tunc gl

Singula (suo sibi)

rer equet

Suo sibi argum

* Relativu

fam significa

Dignus est

Satin famu

Δ Pronom

nem Copulati

explicit, usq;

ut: Per unum

confe

Plurimis n

illastri

Pancis man

A

† Nonquam

sciam in Reci

Barbara igitur

Novi sui patren

Sed tantum ad

& suam famam

† Reciproco Pr

quam vel Terri

sciplam. ut: Ca

Δ II. Interdum Pronomini SUO, Dativus SIBI adjicitur. ut :

Suo sibi hunc gladio jugula. Ter. Ad. 5. 8.

Singula suo sibi jure abluito. Colum. 12. 54. In iherer eignen brühe.

Suo sibi argumento confutatus est. Gell. 5. 10.

REGULA III.

* Relativum *Qui, Quae, Quod*, quando Causam significat, Conjunctivum petit. ut :

Dignus est qui ametur. i. e. ut ametur.

Satin' sanus es, qui me id rogitet? Ter. i. e. quod.

REGULA IV.

Δ Pronomen IS, interdum post Cōjunctio- nem Copulativam ponitur, ut priora plenius explicet, iisq; vehementiam quandam addat.

ut: *Per unum servum, & cum ex gladiatorio ludo, confecit totum negotiū. Cic. Att. l. 1. ep. 11.*

Plurimis nostris exemplis usus es, & iis quidem illastribus. Cic. 2. de divin.

Paucis nummis superbit, nec iis suis.

REGULA V.

† Nunquam ad primam vel secundam personam fit Reciprocatio.

Barbara igitur sunt: *Dedi sibi. Dixi sibi. Fui secū.*

Novi suū patrem. Dixisti sibi. Nosti suū fratrem?

Sed tantum ad Tertiam. ut: *Vir bonus curat se & suam famam.*

REGULA VI.

† Reciproco Primitivo SUI, SIBI, SE, utimur, quum vel Tertia persona immediatè transit in seipsam. ut: *Cesar amat se.*

S 2

Recor-

Recordatur sui. Indulget sibi.

Loquitur secum. Oblitus sui est.

2. Vel quum actio posterioris Verbi retrans-
it² in tertiam personam Verbi prioris. *ut:*

*Orare iussit heram Chrysidem, ut ad se veniat: sc.
ad orantem heram.*

*Bonus pater intelligit, omnes æquè filios ad se per-
tinere: se, ad patrem.*

REGULA VII.

† Reciproco SUUS utimur, I. quum vel
tertia persona immediatè transit in rem à se
possessam: *ut:*

*Cicero recordatur liberti sui: indulget liberis suis:
defendit suos clientes: scripsit hæc sua manu.*

II. Vel quum actio posterioris Verbi re-
transit in personam prioris, tanquam in pos-
sidentem. *ut:*

Timet Pompeius, ne se veterani sui deserant.

Rogatur à Cesare, ut suas partes sequatur.

*Pythius piscatores rogavit, ut piscarentur ante
hortos suos. Cic. 3. Off.*

Interdum tamen, si plures Tertiæ personæ
concurrunt, ambiguitatis vitandæ causa, u-
surpatur Relativum. *ut:*

*Vas factus est alter, ut si ille non revertisset,
moriendum esset ipsi. Cic. 3. Off. sc. Vadi.*

I. Vel quum res possessa in possessorem
agit. *ut:*¹

Ulciscentur illum mores sui. Cic. Att. lib. 9.

Sua concio risit hominem. Cic. de Arusp.

Trabit

Trahit sua quemque voluptas. Virg. 2. Ecl.

Δ ΝΟΤΑ. Possessivum SUUS, interdum non est Reciprocum, sed accipitur pro eo quod est Latinis Proprius, ² Græcis ἴδιος vel *cines* ut:

Suus cuique mos est. Ter. Phorm. 2. 4.

Suis aliquem laudibus ornare. i. e. propriis, non alienis.

Interdum etiam SUUS, est quasi Substantivum. ³ ut:

Reperi eum cum Suis, vel inter Suos.

Quæ sivit, salvusne esset clypeus? quum salvum esse stentes Sui respondissent, rogavit, &c.

REGULA VIII.

Δ In Reciprocatione Simplici, si Præpositio intercedit, tum promiscuè vel per Reciprocum SUUS, vel per Genitivos Relativorum loqui licebit. ut: *Cepi, Cepisti, Cepit Columbam cum pullis suis, in nido suo.*

Et, *Cepi, Cepisti, Cepit Columbam cum pullis eius, in nido eius.*

Si tamen addatur Nomen Adjectivum, Participium, aut Verbum, ad quod referatur Possessio; tunc Pronomine SUUS utendum est.

ut:

Incidit in Leonem iratum ob amissam prædam suam.

Video Columbam tristem in periculo pullorum suorum.

Scio illum dolere ob fortunam suam.

S 3

Video

Video hominem ambulans per domum suam.

Quando verò Conjunctio Obliquos intercedit, Reciprocum non habet locum. *ut: Ceperisam, & catulos eius. Non, suos.*

REGULA IX.

△ Quando in Reciprocatione Simplicii sunt tres personæ tertiæ, & possessio ad secundo loco positam refertur; tunc vitandæ ambiguitatis gratia, utemur Genitivis Relativorum. *ut:*

Vulpes cepit Gallinam, cum pullis eius. sc. Gallina.

Petrus amat Christum propter bonitatem ipsius. sc. Christi.

Joseph sedit Domino non suum, sed eius filium dilectum, in quo ei bene complacuit. Bernhard. sermon: 1. de Purif.

Si verò Possessio referatur ad personam primo loco positam, SUUS potius usurpatur. *ut:*

Deus tuetur hominem propter bonitatem suam. sc. Dei tuentis.

REGULA X.

† Quoties Nominativus vel Accusativus præcedit Præpositionem INTER, tunc per Reciprocum SE loquuntur Autores. *ut: Omnes partes inter se quodam lepore consentiunt. Cic. 1. off. Damonem & Pythiam Pythagoreos ferunt hoc animo inter se fuisse. Cic. 3. Off.*

Si verò præcedit Genitivus, Dativus, vel Ablativus; tam Relativis, quam Reciprocis
tui

tui solent. ut: *Vetus verbum est: Communia esse amicorum inter se omnia. Ter. Ad 5,3. Grammaticis inter ipsos, & Philosophis pugna est. Quintil. 8. 6.*

REGULA XI.

Δ Quando de duobus loquimur; Pronomen Reciprocum refert principale suppositum Verbi. ut: *Petrus diligit Iohannem, & filium suum. sc. Petri.*

Relativum autem respicit Obliquum à Verbo gubernatum. ut: *Petrus diligit Iohannem & filium eius, sc. Iohannis. Cepit ursam, & catulos eius. sc. ursæ. Non, suos.*

REGULA XII.

† Quisque, & Unusquisque, Reciproco Pronomine gaudent. ut: *Quisque suos patimur manes. Virg. 6. Æn: Quisque sibi placet, & sapiens sibi quisque videtur. Paling. l.8. Est suus unicuique locus. Hor. l.1. sat. 9.*

CAPUT IX.

SYNTAXIS PRONOMINUM

Transitiva.

REGULA I.

† Genitivi *Mei, Tui, Sui, Nostri & Vestri*, subjiciuntur Nominibus Affectuum, & similibus, quando Passivè significant. ut: *Victus amore tui. [II. Æn.] i. e. qvo tu amaris. Ne studio nostri pecces. Horat. l.1. ep. 13. i. e. eo studio qvo nos observamur.*

S 4 Inter-